

(Lovforslag nr. L 27. Fremsat 11/10 77. Første behandling 18/10 77. Betænkning 15/2 78. Anden behandling 8/3 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 154 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede forhold inden for daginstitutionsområdet [af Lilli Gyldenkilde (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 58. Fremsat 31/1 78).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 13–15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

13) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ligestilling mellem kvinder og mænd på offentlige arbejdspladser [af Lilli Gyldenkilde (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 59. Fremsat 31/1 78).

14) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om beskæftigelsesforanstaltninger for kvinder [af Lilli Gyldenkilde (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 60. Fremsat 31/1 78).

15) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af adgangsbegrænsningen til sygeplejerske-, sundhedsplejerske-, jordemoder- og sygehjel-

peruddannelserne [af Lilli Gyldenkilde (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 61. Fremsat 31/1 78).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Forslagene, der skal ses som en helhed, sigter på at forbedre kvindernes beskæftigelsesmuligheder ud fra en erkendelse, en rigtig erkendelse, af, at kvinderne er særlig hårdt ramt af den langvarige arbejdsløshed her i landet. Der må derfor gøres en særlig indsats for at forbedre kvindernes mulighed for at få beskæftigelse, ligesom vi aktivt må medvirke til, at de på grund af det traditionelle kønsrollemønster ikke bliver tvunget væk fra arbejdsmarkedet.

Inden jeg går over til at kommentere de enkelte forslag, som socialistisk folkeparti har fremsat, og som jeg naturligvis har drøftet med de implicerede ministre, vil jeg gerne understrege, at regeringen er enig i, at kvinderne i den nuværende arbejdsløshedssituation er særligt truede, og at der derfor er behov for en særlig indsats for at hjælpe kvinderne til at få arbejde og for at give dem mulighed for at fastholde deres beskæftigelse. Denne målsætning har fundet udtryk såvel i regeringens beskæftigelsesplan som i de af regeringen fremsatte lovforslag om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m. v. og om ligestillingsrådet.

Jeg kan således anføre, at der i henhold til beskæftigelsesplanen er igangsat særlige arbejdsmarkedskurser for kvinder, samt at der i arbejdsministeriet er oprettet et særligt beskæftigelsessekretariat, der som et af sine arbejdsområder netop har kvindernes beskæftigelse. Til sekretariatet er knyttet et rådgivende udvalg med deltagelse af bl. a. arbejdsmarkedets parter og ligestillingsrådet.

Lad mig i øvrigt i den forbindelse sige, at ligestillingsrådet netop har koncentreret en meget vigtig del af sin opmærksomhed omkring kvindernes beskæftigelsessituation. Lad mig også sige, at den linje, som regeringen har anlagt på udbygningen af det offentlige serviceniveau, selv i en periode, hvor der har blæst en strid politisk modvind mod en fortsat forbedring af det offentlige serviceni-

[Arbejdsministeren]

veau, har sikret, at der, til trods for hvad man ofte hører, på årsbasis er blevet oprettet mere end 10.000 nye arbejdspladser i stat, amter og kommuner, og at disse arbejdspladser ikke mindst er gået til kvinderne.

Jeg kan også nævne, at i beskæftigelsesplanen var der punkter, hvor man satte ind på en forbedring af det offentliges service, herunder vores hjemmehjælpsforslag, et forslag, der særlig havde adresse til den arbejdsløshed, der har ramt kvinderne så hårdt.

Endvidere har arbejdsdirektoratet på min anmodning i februar i år udsendt et cirkulære til arbejdsmarkedsnævne, arbejdsformidlingskontorerne og de statsanerkendte arbejdsløsheds-kasser, ifølge hvilket der ved anvisning af arbejde til personer, der har vanskeligt ved at få deres børn passet, må tages et særligt menneskeligt hensyn ved formlingen.

Jeg kan også sige, at socialministeren i samme forbindelse har taget et initiativ i forhold til kommunerne og indskærpet over for dem deres ansvar for, at der er det tilstrækkelige antal institutionspladser og andre pasningsmuligheder for børnene, således at kvinderne har mulighed for at opfylde den forpligtelse, som er grundlæggende for vores arbejdsløshedsforsikringslovgivning, nemlig at de står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Sigtet med forslagene om ligestilling mellem kvinder og mænd på offentlige arbejdspladser og beskæftigelsesforanstaltninger for kvinder er således efter regeringens opfattelse i et vist omfang tilgodeset med regeringens beskæftigelsesplan og de nævnte lovforslag om ligestillingsrådet og om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m. v.

Om de enkelte forslag, som socialistisk folkeparti har fremsat, skal jeg kort sige følgende.

For så vidt angår forslaget om forbedrede forhold inden for daginstitutionsområdet er jeg enig i intentionerne, der er dels at skaffe flere pladser i vore daginstitutioner, dels at skaffe flere arbejdspladser, ikke mindst for kvinderne. Men forslagsstillernes tanker om, hvordan man skal nå dette mål, gør mig betænkelig, da de på afgørende måde ændrer ved principperne for lovgivningen om social bistand. Det siger forslagsstillerne i øvrigt også ganske klart, men det gør i hvert fald regeringen betænkelig, at man vil skabe den-

ne ændring i ansvarsfordelingen mellem stat og kommuner.

Jeg tænker selvfølgelig i denne forbindelse på, at det af bilstandsloven klart fremgår, at det er kommunerne, der afgør både spørgsmålet om, hvorvidt behovet for pladser er opfyldt, og spørgsmålet om normeringer. Men jeg vil samtidig tilføje, at denne ret til at afgøre dette suverænt i kommunerne selvfølgelig må ledsages af et tilsvarende ansvar. Socialministeren og socialstyrelsen følger da også løbende kommunernes udbygningsplaner på dette felt, og jeg tror, det er vigtigt, at vi fortsat følger den udbygning, der sker i kommunerne, med kritiske øjne både i offentligheden og fra de statslige myndigheders side.

Man må i øvrigt tænke på, at kommunerne ved en yderligere udbygning af daginstitutionspladser af økonomiske grunde kan blive tvunget til at lade andre aktiviteter såsom hjemmehjælpsordninger og plejehjemsordninger komme i anden række med det resultat, at nettoudbuddet af nye kvindearbejdspladser ikke bliver det, som forslagsstillerne havde ønsket.

Må jeg ved denne lejlighed gøre opmærksom på, at den besparelse, der blev vedtaget i forbindelse med vedtagelsen af finansloven for 1975-76, ved en aftale mellem Kommunernes Landsforening og socialministeriet ikke er forudsat at gælde ud over den 1. januar 1977.

Med hensyn til forslaget tredje punkt kan jeg oplyse, at indtægtsgrænserne for tildelte fripladser i øjeblikket er under overvejelse i socialministeriet sammen med andre ændringer af betalingsreglerne på daginstitutionsområdet.

Endvidere skal jeg om kapaciteten sige, at antallet af pladser i perioden fra 1. januar 1977 til 1. januar 1983 forventes at stige fra ca. 175.000 til mindst 210.000 pladser, og de erfaringer, vi i øjeblikket har med kommunernes udbygningsplaner, tyder endog på, at dette skøn, som altså er 1 år gammelt, allerede er i underkanten af det, man kan forvente af udbygning ude i kommunerne.

Endelig skal jeg sige, at socialministeriet, bl. a. på grund af den undersøgelse, som BUPL har gennemført, har anmodet socialstyrelsen om at overveje muligheden for at skabe ensartede kriterier for ventelister for at få et bedre udgangspunkt for en vurdering af

[Arbejdsministeren]

det aktuelle behov for daginstitutionspladser i samtlige kommuner.

SFs forslag om ligestilling mellem kvinder og mænd på offentlige arbejdspladser går ud på, at regeringen sikrer, at der inden 1. januar 1979 udarbejdes en redegørelse til ligestillingsrådet over, hvor mange kvinder og mænd der er ansat på alle niveauer på offentlige arbejdspladser, at der opstilles målsætninger for, hvordan man inden udgangen af 1983 kan sikre en højere grad af ligestilling på alle niveauer mellem kvinder og mænd, og at der hvert år og første gang pr. 1. januar 1980 over for ligestillingsrådet indberettes, hvor langt man er kommet med at realisere den nævnte ligestilling.

Vi er fra regeringens side enige med SF i hensigten med dette forslag. Vi er enige i, at det offentlige bør gå foran i bestræbelserne for at sikre kvinders og mænds ligestilling på arbejdsmarkedet, og jeg er parat til at drøfte denne del af SFs forslag med ligestillingsrådet for at få en vurdering af, om det er den bedste fremgangsmåde, der her er peget på.

Jeg vil dog gerne understrege i den forbindelse, at allerede regeringens forslag om ligebehandling af kvinder og mænd giver mulighed for at sikre en større grad af ligestilling gennem de bestemmelser om positiv særbehandling, der er indeholdt i forslaget, og som vi, som jeg tidligere har givet det til kende, er parate til at udnytte, så langt som det er rimeligt og fornuftigt. Det offentlige arbejdsmarked vil være et af de steder, hvor man i høj grad kan overveje at tage den positive særbehandlings metode op.

Med hensyn til forslaget om beskæftigelsesforanstaltninger for kvinder, nr. B 60, hvortil man forlods ønsker at afsætte 40 pct. af de penge, der er afsat til ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, kan jeg sige, at vi ikke mener, at det er den rigtige måde at gøre det på. Vi mener, at den rigtige måde må være, at vi fra centralt hold tilskynder de lokale arbejdsmarkedsnævne og andre myndigheder til især at have opmærksomheden henledt på kvindearbejdsløsheden. Vi kan da allerede nu notere os, at der er en meget stor og markant stigning i det antal kvinder, som gør brug af vores beskæftigelsesinitiativer ude i kommunerne, det gælder både de traditionelle beskæftigelsesarbejder og de særlige foranstaltninger til gavn for de unge arbejdsløse.

Endelig er der det sidste af SFs forslag, nemlig forslag nr. B 61 om ophævelse af adgangsbegrænsningen til sygeplejerske-, sundhedsplejerske-, jordemoder- og sygehjælperuddannelserne, men mærkeligt nok ikke til fysio- og ergoterapeutuddannelserne og en række andre uddannelser. Der er ikke givet nogen nærmere begrundelse for, hvorfor man tager jordemødrene, som vi har rigeligt af, og ikke fysio- og ergoterapeuterne, som vi har en skrigende mangel på, med, men jeg skal ikke blande mig i forslagsstillernes prioritering i forslaget. Vi er enige også på dette felt i hensigten med forslaget; vi tror bare ikke, at metoden er rigtig. Det ville bryde fuldstændig med den planlægning, der foregår inden for området. Jeg kan kun gentage det, jeg sagde før, at for jordemoderuddannelsen er der allerede sket en fordobling af kapaciteten, sådan at vi uddanner 60 om året. Det er desværre mere end nok i det danske samfund i dag, med den meget beklagelige tendens til faldende fødselstal, vi kan iagttage.

Regeringen er opmærksom på, at der kan være behov for væsentlige strukturændringer i disse uddannelsers indhold og omfang inden for sundhedssektoren og, som jeg sagde før, også andre uddannelser end dem, der er nævnt i socialistisk folkepartis forslag. Spørgsmålet om adgangsbegrænsning og forøget uddannelseskapacitet hænger som bekendt meget nøje sammen med situationen og udviklingen på arbejdsmarkedet.

Der kan også som følge af politiske initiativer og beslutninger være behov for en ændret planlægning på dette område. Jeg kan som illustration af dette synspunkt blot henviser til vores forslag om en obligatorisk bedriftssundhedstjeneste, der jo i høj grad skaber behov for yderligere uddannelseskapacitet inden for sundhedsuddannelsernes område.

Som det fremgår af disse bemærkninger om de forslag, som SF har fremsat, er regeringen enig i en lang række af de intentioner, der ligger bag SFs fire forslag, men det er min opfattelse, at en del af intentionerne fremmes lige så godt, eller måske bedre, ved de foranstaltninger, regeringen allerede har sat i gang og planlægger at sætte i gang i medfør af beskæftigelsesplanen og ved de lovforslag, som jeg har omtalt før. Det øvrige i SFs forslag vil, som jeg har nævnt tidligere i mit indlæg, enten stride mod væsentlige

[Arbejdsministeren]

principper i den sociale og kommunale lovgivning, eller det må afvente nødvendige undersøgelser af uddannelseskapacitet, behov osv.

Inge Fischer Møller (S):

I forlængelse af arbejdsministerens bemærkninger kan jeg tilføje, at jeg ikke har yderligere argumentation, og jeg skal ligesom arbejdsministeren afvise de fire foreliggende forslag.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Da mit partis ordfører, hr. Lawaetz, er optaget af forhandlinger andetsteds, skal jeg på fremskridtspartiets vegne udtale mig om forslagene.

Det er jo sådan, at forslagsstillerne, SF, betragter de fire beslutningsforslag som en helhed, som skulle gå ud på at få flere kvinder beskæftiget. Men det er noget, der – det fremgår af forslagene – i høj grad vil ske på mændenes bekostning, og hvor det er tilfældet, er der jo ikke tale om, at det giver så meget som én arbejdsplads mere. Det vil sige, at denne del af beslutningsforslagene må opfattes som et led i de i øjeblikket store bestræbelser for ligestilling, og jeg vil da ikke undlade at pege på, at vi i øjeblikket beskæftiger os med hele tre andre lovforslag med samme sigte.

Når man nu yderligere vil stramme ligestillingsbestræbelserne – f. eks. taler man i beslutningsforslag nr. B 59 om kontrol med og en målsætning for fordelingen af kvinder og mænd inden for den offentlige sektor – så må man vel gå ud fra, at der forlanges de samme kvalifikationer af de to køn. Alligevel må jeg sige, at det vil kunne volde et betydeligt besvær at skulle iværksætte kontrolforanstaltninger og en målsætningspolitik, sådan som forslaget lægger op til.

Beslutningsforslag nr. B 60 går i samme retning, selv om man ikke her følger ligestillingsprincippet fuldt ud, idet man jo fastsætter en procentsats på 40 til kvinderne. Men det er vel også, fordi man indser, at de fleste såkaldte beskæftigelsesarbejder ligger inden for bygge- og anlægsområdet, hvor mænd vel i det store og hele er bedre egnede til at køre med trillebør, til betjening af betonblandermaskiner, placering af mursten osv.

Beslutningsforslag nr. B 58 og nr. B 61 betyder nok øget beskæftigelse, men alt sammen inden for den offentlige sektor. Det er derfor kun tilsyneladende, at forslagene betyder øget beskæftigelse, for disse to forslag vil være forbundet med meget store udgifter.

Det er desværre typisk for SFs forslag, at der ikke foretages nogen form for økonomiske konsekvensberegninger. Man forlanger bare en række foranstaltninger sat i værk, uden at man spekulerer så frygtelig meget på, hvad de afledede virkninger bliver, og uden at man spekulerer på, hvor pengene skal komme fra. Der er jo nu flere og flere partier, som efterhånden indser og forstår, at kun offentlige besparelser kan bringe omkostningerne ned her i landet og dermed sætte flere i arbejde, så at vi kan tjene penge til at betale alle de forbedringer, som vi alle sammen gerne vil have, hvad enten vi er SFere, eller vi er fremskridtsfolk. Men fremskridtspartiets betingelse for at gennemføre forbedringerne er selvfølgelig, at vi først må bringe orden i landets økonomi, skabe baggrunden for, at der kan gennemføres forbedringer. Man kunne derfor efter vores opfattelse ikke finde et mere uheldigt tidspunkt at fremsætte beslutningsforslag af denne karakter på end i øjeblikket, så vi går imod disse forslag.

Det mest sympatiske af forslagene, set med vore øjne, er beslutningsforslag nr. B 61, netop på grund af motiveringen. I bemærkningerne siger man, at der hvert år uddannes ca. 1.500 sygeplejersker, men der melder sig 3.000 kvalificerede ansøgere. Det viser os det helt forkerte i at gennemføre et forslag om ophævelse af adgangsbegrænsningen. I en fornuftig styring, en fornuftig tilrettelæggelse af tingene, må adgang til uddannelserne indrettes efter behovene. Det er uansvarligt at gå i gang med at bruge store menneskelige og økonomiske ressourcer på at give folk en god uddannelse, hvis det, der kommer ud af uddannelsen, blot er, at de pågældende står i en arbejdsløshedssituation den dag, de er færdige med deres uddannelse.

Det er rigtigt, at arbejdsløsheden er vokset mere for kvinder. Det hænger sammen med, at da vi i en periode havde overbeskæftigelse, så skulle alle trækkes ud på arbejdsmarkedet, i vidt omfang hvad enten de havde lyst til dette eller ej. Det var i stort omfang kvinder, der blev trukket ud på arbejdsmar-

[Kjærulff-Schmidt]

kedet. Derfor kan det heller ikke overraske nogen, at det, når vi befinder os i en beskæftigelsesmæssig bølgedal, i første række er kvinder, der rammes af arbejdsløsheden.

Skal vi ud af disse problemer, så er det altså nok ikke de veje, SF her anviser, der er de rigtige. Der er en lang række andre foranstaltninger, som fremskridtspartiet gang på gang har påvist, og som en række andre partier tilsyneladende også efterhånden bakker op om, og vi vil byde alle velkommen til produktivt arbejde, når og dersom økonomien nogen sinde kommer i orden. Men som sagt: en yderligere oppustning af den offentlige sektor og foranstaltninger, som i virkeligheden kun er kunstig sminke på arbejdsløhedssituationen, vil vi ikke være med til at støtte.

Bertel Haarder (V):

Venstre vil da gerne på SFs foranledning være med til i udvalget at undersøge, om der skulle være en sådan mangel på visse personalegrupper inden for sundhedssektoren, at der var grund til at bede en minister om at komme med et initiativ.

Vedrørende jordemoderuddannelsen har vi allerede for to år siden spurgt undervisningsministeren, om vi ikke snart kunne få en overførsel af halvdelen af kapaciteten til et hospital vest for Store Bælt; vi har her især tænkt på Ålborg. Der er ikke sket noget i den henseende. Jeg håber, at der, selv om undervisningsministeren ikke er her, vil blive mulighed for at afæske ministeren svar på, hvorfor der på jordemoderområdet ikke er sket noget. Arbejdsministeren har ret i, at der måske ikke er mangel på jordemoderuddannede, men det er der altså i meget høj grad vest for Store Bælt, og det må arbejdsministeren vide, eftersom han er valgt i Århus. På det punkt vil vi altså meget gerne være med til at gentage vores opfordring om at få overført halvdelen af kapaciteten fra København til Ålborg.

Vi har også tidligere beskæftiget os med jordemoderuddannelsen og sagt, at vi synes, der er nogle forkerte aldersgrænser på det felt. Vi vil gerne benytte denne lejlighed til at tage de spørgsmål op. Men vi kunne nu ikke drømme om at afskaffe adgangsbegrænsningen, for mig bekendt er der op imod tusind ansøgere på det felt, og selv om arbejdsmini-

sterens vildeste forhåbninger til fødselstallet skulle gå i opfyldelse, så bliver der altså aldrig brug for så mange.

Lad mig i øvrigt sige om arbejdsministerens meget mærkelige udtalelse om, at vi har en meget beklagelig faldende tendens i fødselstallet, at den udspringer da vist af en fuldstændig forvirring om, hvad vi får af problemer at slås med i fremtiden. Jeg kan slet ikke forstå denne bekymring, som også socialforskningsinstituttets direktør, Henning Friis, tidligere har udtrykt. Hvad er problemet ved, at fødselstallet falder? Hvori består problemet? Jeg ser intet problem. Jeg glæder mig hver dag over, at vi derved viser, at vi i hvert fald kan standse fødselstallet herhjemme, hvilket forhåbentlig kan være et forbillede for andre lande. Jeg synes i enhver henseende, at det lover godt for Danmarks fremtid, at det danske fødselstal nu holder sig på et passende lavt niveau. Der er intet problem i så henseende. Man kan måske sige, at der i en vis periode kan blive en uforholdsmæssig stor del af mennesker over 67 år. Det er et spørgsmål om, at vi får nedbrudt de faste aldersgrænser, om, at vi i højere grad får folk til at fortsætte på arbejdsmarkedet noget længere. Jeg ved godt, at regeringens politik går i modsat retning, men det gør venstres ikke. For venstre er der ikke noget problem i henseende til, at fødselstallet falder. Vi hilser det med tilfredshed og kan overhovedet ikke deltage i den bekymring.

Lad mig sige om forslaget vedrørende daginstitutioner, at dér er det jo sådan, at personalebemandingen nu er bedre, end før besparelserne blev gennemført. Det er endvidere sådan, at kommunerne planlægger en vækst på det felt, som ifølge redegørelsen om de sociale udbygningsplaner udgør 15 pct. i de kommende 5 år. Så voldsom en vækst i antallet af pladser og i personaleforbruget kan der altså forventes på det felt. Jeg ved ikke, om man inden for det danske samfund kan nævne et eneste område, som har så velsignede beskæftigelsesforhold og så voldsomt stigende personale som lige netop dette område. Udgifterne dertil vil stige meget, meget kraftigt, og selv om vi regner i faste priser og lønninger og alting, så bliver det mindst disse 15 pct. i reelle udgiftsstigninger, vi vil blive udsat for inden for daginstitutionsområdet.

[Bertel Haarder]

Når SF derfor samtidig foreslår, at statens tilskud skal sættes op, og at forældrebetalingen skal sættes ned, og at det oven i købet skal forhandles med BUPL og med FOLA, som er organisationen for forældre, så må vi sige, at her står venstre fuldstændig af. Der bliver sandelig store udgiftsstigninger, selv om vi ikke gør noget som helst, og det er det, der bliver problemet. Hvad med de masser af familier – og det er vel trods alt stadig flertallet – som synes, at det er bedre for de mindste børn, at en af forældrene eller begge på skift passer dem derhjemme, specielt mens de er under 3 år? Hvad med disse familier? Hvor voldsom skal diskriminationen egentlig være mod folk, der vælger en ikke-institutionaliseret løsning? Hvor meget skal vi begunstige de familier, som vælger lige nøjagtig den løsning, som SF synes er den rigtige? Der er et spørgsmål dér, som simpelt hen har noget at gøre med åndsfriheden i det danske samfund. Der er ikke grænser for, hvor stor en forskelsbehandling vi kan stille disse forskellige familietyper over for. Venstre ville egentlig hellere se en lidt større ligestilling imellem de forskellige familiemønstre, sådan at der i højere grad var frit valg og en ligelig offentlig behandling af familier, der vælger det ene familiemønster, og familier, der vælger det andet.

Hvis vi skal have råd til at hæve fripladsgrænsen – og det kan der være argumenter for, det indrømmer vi – så mener vi, at pengene skal hentes f. eks. ved en generel forhøjelse af forældrebetalingen.

Vedrørende kapaciteten på børnehaver og fritidspædagogseminarier har vi egentlig den opfattelse, at uddannelsen helst skulle være 2-årig og ikke 3-årig, som den er i dag. Jeg har læst en artikel af socialministeren, hvor hun giver tilslutning til det synspunkt. Jeg kan også huske, at seminarierektor Aage Valbak har skrevet, at denne uddannelse med fordel kunne være 2-årig i stedet for 3-årig. Hvis man gennemførte det, så var der i hvert fald rigelig kapacitet. Jeg ved ikke, om det er det, SF har i tankerne.

Med hensyn til at gennemføre højere refusioner fra staten til daginstitutionsområdet er det stik imod venstres intentioner. Vi ønsker tværtimod, at man begrænser refusionerne og går over til bloktilskud overalt, hvor det er muligt. Vi har ikke de mindste planer om at

sætte refusionsprocenter op noget som helst sted.

Så er der de to ligestillingsforslag, B 59 og B 60, hvis intention venstre absolut anerkender og respekterer og oven i købet deler, altså dette med, at vi skal have større ligestilling mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet, og at det gælder om, at beskæftigelsesforanstaltningerne selvfølgelig i lige så høj grad rettes mod arbejdsløse kvinder som mod arbejdsløse mænd. Der skal ikke være tvivl om, at intentionen er helt i orden.

Men jeg har nu sjældent set så overfladiske og mærkelige forslag, hvor man altså bare fremfører en eller anden hensigt, som vel kan være revet ud af en eller anden artikel, som fru Lilli Gyldenkilde engang har skrevet, og så gør man det til et forslag til folketingsbeslutning. Det er, ligesom man ikke kommer ret meget videre, selv om vi så vedtog dette her. Først da skulle vi til at se, hvad der egentlig skulle gøres. Det kan vi altså ikke give tilslutning til.

Jeg vil også godt lige have lov til at føje til, at der er lidt for mange, der har travlt med at sige, at nu fører vi konjunkturpolitik over for både børnene og kvinderne. Vi sender kvinderne hjem til kødgryderne og lukker institutionerne. Vel gør vi ej. Der er en fantastisk vækst i antallet af institutionspladser, og det har der været hele vejen igennem. Der planlægges en fortsat vækst i de kommende år, og der er en fantastisk vækst i antallet af kvinder, som går ud på arbejdsmarkedet. Bare i de sidste 10 år er antallet af kvinder, der har fået beskæftigelse, steget med 150.000. Altså: kvindernes beskæftigelse er steget, oven i købet med over 150.000 beskæftigede personer på 10 år, medens mændenes er faldet med 35.000. Det er gået langt stærkere end forudset i Perspektivplan II.

Det skal man lige have med, når man lytter til denne floskel om, at i krisetider har vi sendt kvinderne hjem til kødgryderne. Det er noget, der overhovedet ikke passer med kendsgøringerne. Det er gået stik modsat og oven i købet hurtigere, end PP II havde forudset, så værre er det altså ikke.

Grethe Fenger Møller (KF):

De fire forslag fra SF må ses som et forsøg på at bekæmpe kvindearbejdsløsheden, og dette er jo en vigtig sag, som må priorite-

[Grethe Fenger Møller]

res højt. Vi ved alle, at den almindelige arbejdsløshed er stor, men vi ved også, at udviklingen har vist, at kvindernes andel i arbejdsløsheden er steget voldsomt, efterhånden som den økonomiske krise er stagneret. Vi har tal, der siger, at man yderligere må forvente en stigning i kvindearbejdsløsheden op til 43,8 pct. i januar kvartal og 48,4 pct. i april kvartal i år. Det er derfor meget vigtigt, at der i de almindelige bestræbelser for at bekæmpe arbejdsløsheden også gøres noget særligt for at bekæmpe kvindearbejdsløsheden.

Der har tidligere været rejst kritik af de beskæftigelsesforanstaltninger, der har været iværksat, idet man har sagt, at de kun kommer mændene til gode, ofte fordi der har været tale om beskæftigelsesforanstaltninger inden for traditionelle mandefag som f. eks. bygge- og anlægssektoren. Men spørgsmålet er, om forslaget fra SF om at pålægge kommuner og amter, at 40 pct. af de midler, der er bevilget til ekstraordinære beskæftigelsesforanstaltninger, skal bruges på kvinder, er den rigtige måde at løse problemet på. Man må gå ud fra, at der bag dette forslag ligger et ønske om at sikre, at kvinderne får en rimelig andel i beskæftigelsesmidlerne. Men spørgsmålet er altså, om det er rigtigt at lægge sig fast på en bestemt procent. Erfaringerne fra arbejdet med at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden har vist, at ungdomsarbejdsløsheden ikke fordeler sig jævnt over landet. Derfor har ordningen med at give midler til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden i forhold til kommunernes størrelse i praksis vist sig at fungere meget forskelligt i de enkelte kommuner.

På samme måde må man gå ud fra, at kvindearbejdsløsheden heller ikke fordeler sig ens. Der kan være områder i landet, der er præget af egnsudvikling, hvor der er særligt behov for at gøre noget for kvinderne, og hvor man må gå ud fra at 40 pct. ikke vil være tilstrækkeligt; der skal mere til. Der vil være andre områder, hvor det især er mændenes beskæftigelse, der er truet.

Det fremgik jo klart i dag, at såvel ministeren som arbejdsministeriets beskæftigelsessekretariat er meget opmærksom på de problemer, der er forbundet ined den store kvindearbejdsløshed, og at man også her tager initiativ til at bekæmpe den. Derfor mener jeg, at det vil være betænkeligt, om man lag-

de sig fast på en bestemt procent. Men det er jo spørgsmål, som vi må drøfte nærmere i folketingets arbejdsmarkedsudvalg.

Med hensyn til forslaget om at fremme arbejde til kvinderne gennem en ophævelse af adgangsbegrænsningen til sygeplejerskeuddannelsen, sundhedsplejerskeuddannelsen, jordemoder- og sygehjælperuddannelsen, forslag nr. B 61, kan man også rejse spørgsmålet, om det er det rigtige.

For det første kan man diskutere, hvorfor man lige har nævnt disse uddannelser. Hvorfor har man ikke nævnt andre uddannelser som f. eks. ergoterapeuterne? For det andet er det sådan, at man ikke bare kan sige: nu ophæver vi en adgangsbegrænsning, og så skaffer vi arbejde til så og så mange hundrede kvinder på den måde. Problemerne inden for denne sektor er jo, at der er mangel på kapacitet på uddannelsesstederne, og der er også problemer med mangel på praktikpladser. Hvis man derfor skulle gå positivt ind i drøftelserne af dette, så var det de problemer, man skulle se på, og ikke bare spørgsmålet om at ophæve en adgangsbegrænsning, der kun eksisterer i praksis, fordi der er så stort et ønske om at komme på disse uddannelsesinstitutioner.

Jeg er enig i, at det er meningsløst, at der ikke er adgang til beskæftigelse på disse områder for unge kvinder, som gerne vil ind, når det er klart, at der er mangel på sygeplejersker, og når det også er klart, at der er ventelister for at komme på hospitalet. Men jeg mener ikke, at dette problem skal løses på den måde, som SF har foreslået. Vi kan se nærmere på, om man eventuelt kunne løse det på en anden måde.

Med hensyn til forslaget om ligestilling mellem kvinder og mænd på offentlige arbejdspladser, forslag nr. B 59, så er jeg fuldt ud enig i, at der skal være ligestilling. Vi har jo haft en lov fra 1921, der siger, at mænd og kvinder har lige adgang til de offentlige arbejdspladser, men vi ved også godt, at fordelingen af mænd og kvinder på de forskellige niveauer ikke er ens. Det forekommer mig imidlertid meget rimeligt og klart, at det, som man ønsker med dette forslag til folketingsbeslutning, klart er omfattet af det kommissorium, som i dag gælder for ligestillingsrådet. Med det arbejde, der indtil nu har været udført i ligestillingsrådet, må jeg sige, at jeg har den største tillid til, at ligestillingsrådet

[Grethe Fenger Møller]

også vil sige, at dette er en meget vigtig sag og den vil man gøre noget ved.

Man kan sætte spørgsmålstegn ved, om det er rigtigt, at man bruger den arbejdsmåde at sige, at hvis vi vil have noget gennemført, så skal det ske via en folketingsbeslutning, når det dog er noget, der helt klart ligger inden for ligestillingsrådets kommissorium, og noget, som man helt klart må regne med at ligestillingsrådet selv vil tage op. Men jeg er da enig i, at det er et vigtigt spørgsmål.

Med hensyn til det sidste forslag fra SF, om forbedrede forhold på daginstitutionsområdet, forslag nr. B 58, er jeg enig i, at det er vigtigt, at vi har et tilstrækkeligt antal daginstitutioner. Det er også vigtigt, at vi får nedbragt de ventelister, der er i forskellige kommuner. Men jeg er betænkelig ved forslaget, fordi det rokker ved den ansvarsfordeling, som vi i dag har mellem kommunerne og staten, og jeg mener, det er vigtigt, at man bevarer det kommunale selvstyre. Jeg mener også, at det check, man har på kommunerne gennem udbygningsplanerne, der skal forelægges for socialministeren og socialstyrelsen, er den måde, tingene skal køre på.

SF har fremsat nogle forslag, som har nogle rigtige intentioner, men vi må se nærmere på det i udvalget. Der er gode ting i de forslag, SF har fremsat, men der er også nogle ting, som vi mener skal løses på en anden måde. Det er et vigtigt spørgsmål, hvor vi må finde ud af, hvordan vi bedst kan klare det i det bedst mulige samarbejde.

Melchior (CD):

Det er jo morsomt, næsten festligt, at vi på baggrund af disse forslag har fået ikke så lidt af en debat om fødselstal og hensigtsmæssigheden i stigende eller faldende eller stabilt fødselstal. Det er en diskussion, som det nok er værdt at ofre tid på, men som jeg ikke har forberedt mig på til denne debat, og som jeg heller ikke rigtig har tid til at gå i dybden med.

Jeg vil godt erklære helt klart, at jeg selv, og jeg tror også mit parti, er helt enig i den betragtning, som arbejdsministeren i en bisætning gjorde gældende, og som hr. Bertel Haarder tog op her. Vi tror ikke, at det er naturligt for et familieliv, at der er et 1 barns system eller 1½ barns system i et samfund, og vi tror heller ikke, at det nationaløkon-

misk er hensigtsmæssigt. Men jeg vil indrømme, at man kan opstille forskellige modeller, alt efter hvordan man vil indrette sit samfund. Det har selvfølgelig noget at gøre med arbejdsløshed, med fritid, med anvendelse af fritiden og med økonomiske ressourcer, men man kan ikke også den økonomiske videnskab kunne holde trit med et lidt stigende fødselstal og sikre en lykkelig tilværelse for de børn, som det er naturligt for forældre at ønske sig?

Jeg skal som sagt afstå fra at fordybe mig i problemet, som vi måske godt en dag kunne have en emnedebat om herinde. Men jeg vil gerne have sagt, at vi føler, at det er højst betænkeligt, og jeg vil en smule sarkastisk sætte spørgsmålstegn ved, om venstrevælgere ude over landet virkelig kan identificere sig med hr. Bertel Haarders her meget kategorisk fremlagte synspunkt, at det gælder om at holde befolkningstallet meget langt nede.

Så meget om dette og så over til forslagene, som allerede er afvist af en lang række ordførere. Al sympatien for en del af intentionerne til trods har jeg heller ikke meget positivt at sige om forslagene praktiske indhold og muligheder. Jeg skal knytte et par enkelte bemærkninger til hvert af dem.

Med hensyn til B 58 vedrørende daginstitutioner vil jeg især hæfte mig ved, at der i bemærkningerne er nævnt et tal på 72.000 børn, der angiveligt skulle være på ventelister til daginstitutionspladser i henhold til en undersøgelse foretaget af Børne- & Ungdomspædagogernes Landsorganisation. Jeg tillader mig at sætte et meget tykt spørgsmålstegn ved dette tal og ville være glad, dersom ordføreren for forslagsstillerne kunne redegøre lidt mere for denne undersøgelses indhold. Mit partis ordfører i sociale spørgsmål har oplyst over for mig, at dette tal indkalkulerer børn, der er tilmeldt, skønt de endnu ikke er født. Det er der jo ikke noget galt i. Det er bare galt, at de belaster statistikken, for inden de er født og skal ind på en vuggestue, så er der altså så og så mange andre, der er gået ud, og de er ikke trukket fra i denne opgørelse.

Endvidere er det oplyst for mig, at i det tal er også indeholdt sådanne børn, som på grund af en families flytning eller på grund af overgang fra vuggestue til børnehave osv. er anmeldt til om så og så mange måneder eller halve år at blive overflyttet til en anden

[Melchior]

institution, end hvor de er nu, hvorimod man altså ikke har fratrukket dem i den anden ende, dér, hvor de så forlader en plads. Vort skøn er, at dette tal er 3 gange for stort. Jeg skal altså med interesse afvente, om ordføreren for forslagsstillerne kan kommentere dette. I øvrigt savner jeg i meget høj grad bare et skøn over de økonomiske konsekvenser af en gennemførelse af dette forslag. Kendte vi disse konsekvenser, så tror jeg, at alene disse ville forbyde dette forslags gennemførelse.

I forbindelse med beslutningsforslag nr. B 59 vil jeg gøre opmærksom på, at vi jo har til behandling i forvejen i arbejdsmarkedsudvalget en række ligestillingsforslag. Jeg henviser især til lovforslag nr. L 148. Under behandlingen af dette er det jo blevet oplyst, at den offentlige sektor allerede igennem nogle år har praktiseret ved annoncering og rekruttering ikke at angive, om det er mand eller kvinde, man søger, men udelukkende søger med angivelse af kvalifikationer. Det er et godt fremskridt, der er gjort her, selv om jeg ikke tvivler om, at det kan skabe en del problemer i enkelttilfælde, men det er underordnet i den større sammenhæng. Jeg tror ikke, at man kan opstille en målsætning for, hvor mange der skal være af hunkøn inden for et eller andet fag eller inden for en eller anden sektor, for som det er sagt af andre ordførere, skabes der jo ikke flere arbejdspladser ved at fyre nogle ansatte for at give plads for nogle andre, hørende til en anden kategori. Jeg tror, at en evolutionær udvikling på dette område med et klart sigte på ligestilling af kvinderne er indeholdt i bestemmelser, vi allerede har, og at dette forslag derfor ikke tilføjer noget væsentligt nyt.

Det samme må siges om beslutningsforslag nr. B 60. Det fortaber sig og kan vel aldrig opklares, hvordan man netop er kommet til, at 40 pct. af de midler, som skal benyttes til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, skal anvendes for kvinder. Det forekommer mig i hvert fald meget firkantet at komme til et sådant resultat. Jeg tror ikke, det kan »båses« på den måde. Igen fortjener bestræbelser, hensigten, ære, men jeg tror ikke, man gavner intentionen med dette forslag.

Beslutningsforslag nr. B 61 handler om jordemødre o. lign., og det er jo blevet jordet af både ministeren og forskellige ordførere, bl. a. fordi der simpelt hen er så mange, der søger ind, at det vil være fuldstændig uan-

svarligt over for de pågældende bare at lukke dem ind. Og så har jeg ikke engang talt noget om de økonomiske konsekvenser.

Jeg vil kun knytte den principielle bemærkning til det, at det har altid undret mig til det måbende, når socialistiske partier går imod adgangsbegrænsninger. Socialistiske partier, som ønsker en planlægning, som ønsker en hensigtsmæssig benyttelse af ressourcerne – det siger de da i hvert tilfælde at de ønsker – som går ind for planøkonomi i dette ords originale betydning, de vil pludselig på uddannelsesområdet undlade enhver planlægning og lade det hele vokse vildt og groft. Jeg synes, det fører til tilstande af den art, som man ofte – med urette i øvrigt – beskylder partier og personer for, der hylder kapitalistiske idealer, nemlig denne laden stå til og vokse vildt uden nogen som helst ansvarsfølelse over for, hvad det fører til for den enkelte person eller for samfundet som helhed. Jeg synes, SF burde gå i tænkeboksen og meget grundigt overveje, om det overhovedet kan lade sig gøre at betegne sig som socialistisk og samtidig undlade at gå ind for den hensigtsmæssige planlægning af uddannelsesforløbet, som skyldes et hensyn både til det enkelte medlem af samfundet og til samfundet i dets helhed.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg må først til hr. Bertel Haarder sige, at jeg er forbavset over de udtalelser, der kommer heroppefra, idet de efter min opfattelse ikke er i overensstemmelse med den politik, som venstre normalt fører. Jeg skal bare fremdrage et par enkelte ting. Når der bliver talt om ligestilling for familiemønstre, så drejer det sig i allerhøjeste grad om at sikre, at der bliver flere børneinstitutioner, at det bliver til en lavere betaling, at der bliver flere fripladser. For en ligestilling er i allerhøjeste grad også et økonomisk spørgsmål, og dér synes jeg ikke venstre tidligere har været med.

Vedrørende det lave fødselstal kunne man fristes til at spørge: Er det ud fra den betragtning, at det alene er en udgift at have børn? Er det ud fra den betragtning – som jeg synes tidligere har skinnet igennem i venstres stilling – at gravide kvinder er en nødvendig udgift for arbejdsgiverne? At børnehaverne alene er en nødvendig udgift for samfundet? At skoler er en nødvendig ud-

[Jørgen Jensen]

gift? At give de unge uddannelsesstøtte er en unødvendig udgift? Jeg må sige, at jeg synes, de udtalelser strider imod det, som venstre tidligere har stået for, i hvert tilfælde når det drejede sig om at skabe bedre forhold for familier, for børn og for unge.

Må jeg sige om de 4 forslag, at dem kan vi støtte, så meget mere som de jo i flere tilfælde er helt på linje med forslag, vi har fremsat tidligere. Jeg skal bare nævne beslutningsforslag nr. B 58, som jo til forveksling ligner det forslag, vi fremsatte som lovforslag nr. L 61. Jeg er af den opfattelse, at det er rigtigt, at vi igen og igen presser på med de problemer, der ligger i det. Derfor er det altså ikke nogle sure bemærkninger, jeg kommer med. Jeg siger det blot for at understrege, at vi er egentlig enige om, at det er nødvendigt at presse på.

Hr. Melchior satte spørgsmålstegn ved, hvorvidt statistikkerne er rigtige. Ja men er det egentlig spørgsmålet i dag, hvor vi ved, at der er mange på ventelisterne, hvor vi også ved helt konkret, at der er tilfælde, hvor mennesker ikke kan få deres børn anbragt i børnehaver? På den baggrund synes jeg, det er unødvendigt.

Der er lige kommet et svar i dag fra socialministeren på et spørgsmål fra fru Tove Jørgensen, som bl. a. siger, at man i 1976 måtte give en henstilling til 20 kommuner og i 1978 til 41 kommuner, fordi deres dækning på området ikke var tilstrækkelig. Spørgsmålet er ikke, om der blandt de 72.000 børn, der er på venteliste, er nogle, som er opført forkert, når situationen ganske enkelt er den, at der ikke er børneinstitutioner nok. Det er sådan set det afgørende vedrørende beslutningsforslag nr. B 58. Derfor kan vi støtte det forslag.

Jeg vil godt sige i forbindelse med beslutningsforslag nr. B 59, at det er da rigtigt, at det ikke skal være en kamp imellem kønne, som der også er blevet sagt heroppefra, men netop vedrørende ligestilling kunne det offentlige gå i forvejen, altså gå frem for andre virksomheder, som er bundet af hovedaftalens bestemmelser om arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet. Man kunne her vise, hvordan det kunne gøres, hvis man var frigjort fra de hæmninger, som ligger her.

Vedrørende beskæftigelsesforanstaltninger for kvinder er det da rigtigt, at der må gøres noget. Man kan nok dele de ledige op og

sige, at det er de unge årgange, det er de ældre årgange og det er kvinder, der er hårdest ramt. Vi er meget enige i dette, men vi tror altså, at det først og fremmest er en generel indsats imod arbejdsløsheden, der kan løse de problemer. Når arbejdsministeren peger på, at der jo allerede er gjort noget fra regeringens side i de beskæftigelsesplaner, der ligger, og der er ansat flere kvinder, ja, så føler jeg trang til at angribe nogle af de udtalelser, som arbejdsministeren tidligere er kommet med omkring dette spørgsmål. Der har også været talt om, at den store præmiering ved at være til rådighed for arbejdsmarkedet har betydet, at flere kvinder har meldt sig til arbejdsløshedskasserne. Det er efter min mening en fejlagtig eller reaktionær udtalelse – så må man selv vælge, hvad det skal være. Det er en kendsgerning, at de foranstaltninger, der er truffet indtil nu, i hvert fald ikke har løst det problem, der lå her, og at det derfor er nødvendigt, at der presses på.

I forbindelse med spørgsmålet om ophævelse af adgangsbegrænsningen vil jeg da godt sige, når hr. Melchior taler om manglende planlægning: ja, den mangler i dette samfund, og det er årsagen til, at vi står i en situation, hvor man siger, at man skal lukke behandlingscentre, fordi der ikke er sygeplejersker nok. Altså er det en kendsgerning, at der ikke har været den planlægning, som kunne have unødvendiggjort et sådant forslag om at ophæve adgangsbegrænsningen.

Når man taler om, at der måske kunne blive overproduktion af jordemødre og sygeplejersker, så må vi stille spørgsmålet: ja men har dette samfund andre veje at anvise de unge, som søger uddannelse? Det har man jo ikke. Det er jo ikke sådan, at de kan vælge at gå over i en anden uddannelse. Nej, de kan vælge imellem at søge en uddannelse og at gå ledige. Sammenholdt med, at der mangler sygeplejersker, og at der mangler jordemødre, så synes jeg, det er rigtigt, at man i hvert fald peger på, at det her er helt urimeligt at opretholde grænser, som man gør i dag. Det er ikke tegn på, at man ønsker planlægning eller ønsker at løse problemerne, når man taler om, at socialistiske partier skulle gå ind for planlægning, det er i virkeligheden et forsøg på at skjule den forbrydelse, som det nuværende samfund begår over

[Jørgen Jensen]

for menneskene. Det er det, der i og for sig dækkes over med den udtalelse.

Bolvig (RV):

SF forelægger til behandling i dag fire beslutningsforslag med det sigte at forbedre beskæftigelsesmulighederne for kvinder. Partiet har ret i, at kvinderne er hårdest ramt af den økonomiske krise, og at de utilstrækkelige foranstaltninger, der indtil nu er gennemført, først og fremmest er kommet mændene til gode. Det radikale venstre vil gerne medvirke til at få bugt med den katastrofale ledighed, og vi støtter bestræbelserne for at få gennemført en reel ligestilling mellem kønne, hvorfor vi ser positivt på hensigten med SFs forslag.

Vedrørende beslutningsforslag nr. B 58 kan jeg sige, at det radikale venstre går ind for smidiggørelse af reglerne for daginstitutionerne, f. eks. således, at forældrene kun betaler i forhold til de daglige timer, barnet opholder sig på institution. Det vil for mange betyde en nedsættelse af forældrebetalingen. Vi går også ind for en stadig bedre dækning landet over med institutionspladser og dagplejepladser, idet vi specielt er opmærksomme på behovet for, at børn over 3 år nogle timer dagligt tilbydes samvær med andre børn under pædagogisk ledelse. Vi mener, at der ved en bedre og smidigere anvendelse af den pædagogiske medhjælp, således at den også anvendes til rådgivning og støtte for børn uden for institutionerne, kunne opnås bedre forhold for småbørn.

Der er dele i det foreliggende forslag, vi derfor kan gå ind for. Jeg tror ikke, vi kan tilslutte os de foreslåede ændringer i refusionsreglen, for de vil være et brud på nogle generelle principper og i øvrigt medføre betydelige merudgifter for det offentlige. Jeg ved ikke, om SF er i stand til nogenlunde at oplyse os om, hvad forslagernes gennemførelse vil koste.

Hvad angår normeringerne på daginstitutionerne, er vi parate til at se på dette, bl. a. i sammenhæng med spørgsmålet om de mange stillinger til støttepædagoger, der er oprettet i de senere år, og som går uden om den almindelige normering. Vi ønsker således en drøftelse af, hvorledes man bedst kan tilgodese behovet for ekstra normeringer på de daginstitutioner, der modtager handicappede børn.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 59 behandler vi jo her i tinget i øjeblikket arbejdsministerens tre udmærkede forslag om ligestilling. Vedtagelse af disse forslag vil være et skridt fremad mod den ønskværdige, men meget svært opnåelige ligestilling. SFs forslag burde for så vidt behandles i forbindelse med ministerens forslag, idet jeg ikke vil afvise, at en amtslig og kommunal registrering af ansatte kvinder og mænd kan have en vis effekt. Det er i hvert tilfælde helt oplagt, at det offentlige bør gå i spidsen. Det er mit indtryk, at ministeren ikke er uvillig til at overveje forslag om en positiv særbehandling til gunst for kvinder, hvormed SFs ønsker jo opfyldes. En ligestilling på offentlige arbejdspladser indebærer også, at vi forsøger at modvirke den stigende tendens til, at undervisere i folkeskolen og ansatte i sundhedssektoren og på daginstitutionerne næsten udelukkende er kvinder.

Om beslutningsforslag nr. B 60 vil jeg sige følgende: Som omtalt er det radikale venstre som SF betænkeligt ved, at en ekstraordinær beskæftigelsesindsats stort set kun hjælper arbejdsløse mænd. Men jeg frygter, at en tvungen anvendelse af 40 pct. af midlerne i kommuner og amter til fordel for kvindebeskæftigelse vil vise sig meget vanskelig at gennemføre. Muligvis vil det skade anstrengelserne for at få mænd i arbejde uden at hjælpe kvinderne. Det er en helt anden indsats, der er nødvendig. Men det er glædeligt, at ministeren lovede at fortsætte med at lægge pres på kommuner og amter. Vi har tillid til, at vi på anden måde kan fremme arbejds tilbud til kvinder, for det er der i hvert tilfælde et meget stort behov for. Der er vi helt enige med SF.

Vi har derimod megen sympati for beslutningsforslag nr. B 61 om ophævelse af adgangs begrænsning – eller i hvert tilfælde en lettelse heri – for sygeplejersker, sundhedsplejersker, jordemødre, sygehjælpere og eventuelt andre lignende uddannelser. Vi mener som SF, at det vil være i samfundets interesse at øge antallet af disse stillinger, og at det vil afhjælpe kvindearbejdsløsheden. Derom kan der overhovedet ikke herske tvivl.

Honøré (KrF):

Kristeligt folkeparti ønsker at bekæmpe arbejdsløsheden blandt kvinder og at be-

[Honoré]

kæmpe arbejdsløsheden blandt mænd. Socialistisk folkeparti mener tilsyneladende, at den bedste måde at løse disse problemer på er at give øgede uddannelses tilbud og at øge antallet af offentligt ansatte samt for kvinders vedkommende at tage arbejdspladser fra mænd gennem kønsdiskriminering af mænd. Det specielle kvindearbejdsløshedsproblem har sin årsag i den stigende erhvervsfrekvens blandt kvinder. I en økonomisk nedgangsperiode medfører dette naturligvis en øget kvindearbejdsløshed, og jo mere man ønsker at ændre kvinders erhvervsfrekvens i opadgående retning, jo mere vil man naturligvis i en økonomisk nedgangsperiode øge arbejdsløsheden blandt kvinder og blandt mænd. Denne grundlæggende problemstilling har SF tilsyneladende helt lukket øjnene for, og det er SF ikke alene om.

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 58, er kristeligt folkeparti indstillet på, at der skal være gode forhold på de eksisterende daginstitutioner, men de forskellige konkrete forslag kan vi ikke støtte.

Angående forslag nr. B 59 ønsker vi, at kvinder på lige fod med mænd skal kunne søge stillinger og opnå stillinger i den offentlige sektor på alle trin. Vi afviser derimod de tendenser til kønsdiskriminering af mænd, der ligger i forslaget. For os at se må det være kvalifikationer og ikke kønnet, der er det afgørende. Der kan være grund til at se nærmere på årsagerne til, at ét køn er svagere repræsenteret på bestemte områder end et andet køn. Skyldes det lønnen? Skyldes det uddannelsen? Hvad skyldes det? Lærerstandens situation er et eksempel, der kan give anledning til sådanne overvejelser.

Beslutningsforslag nr. B 60 vil afsætte en bestemt procentdel af de midler, der står til rådighed for kommuner og amtskommuner, til beskæftigelse af kvinder. Forslaget virker ikke gennemtænkt. Vi får ingen begrundelse for, at netop 40 pct. er valgt. Skulle man have 40 pct. i alle kommuner og amter, så måtte det vel forudsætte, at forholdet mellem arbejdsløse mænd og kvinder i samtlige kommuner og amter var omtrent det samme. At det forholder sig sådan, fremgår ikke af begrundelsen for forslaget. Jeg mener, at hvor stor en andel der skal anvendes til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger for mænd og kvinder, må afhænge af lokale forhold og være overladt til de lokale myndigheder.

Forslag nr. B 61 om ophævelse af adgangs begrænsningen for visse uddannelser er ikke baseret på behovsanalyser. Valget af uddannelser synes også temmelig tilfældigt. Det ses ikke, at der er behov for øget tilgang til uddannelse af jordemødre i en situation med reduceret fødselstal, og hvorfor er en række andre uddannelser ikke taget med?

Jeg kan give tilslutning til de overvejelser, hr. Melchior gjorde sig om det besynderlige i, at socialistiske partier, der giver udtryk for, at de går ind for planlægning på dette område, ønsker en slags uddannelsesmæssigt anarki, men logisk konsekvens er jo ikke altid SFs kendetegn.

Beskæftigelsesproblemerne for mænd og kvinder må ikke søges løst gennem overfladiske lappeløsninger som den, SF - men ikke alene SF - hovedsagelig synes at arbejde med. Vi må gå dybere ind i disse spørgsmål. Vi må virkelig tage op til overvejelse, om det er formålstjenligt at opretholde en økonomisk diskriminering af familier, hvor den ene ægtefælle er hjemmearbejdende. Bør vi ikke sigte på at gøre det økonomisk attraktivt at arbejde hjemme for den ene af ægtefællerne for en kortere eller længere tid? Må vi ikke mindske det økonomiske pres, der nøder begge ægtefæller til at søge ud på arbejdsmarkedet, selv om de måske af familiemæssige grunde ønsker, at den ene helt eller delvis kunne være hjemmearbejdende? Er det ikke nødvendigt, hvis vi skal begrænse arbejdsløsheden blandt mænd og kvinder, at vi søger ned til roden af problemet og spørger os selv: kan vi reducere tilgangen til arbejdsmarkedet og således begrænse arbejdsløsheden?

Desuden mener jeg, at beskæftigelsesproblemerne for mænd og kvinder må løses fundamentalt ad helt andre veje, nemlig i første række gennem en indkomspolitik, som foreslået bl. a. af kristeligt folkeparti i Økoplans Q - en indkomspolitik som den, flere partier, herunder regeringspartiet, søgte at fastlægge herhjemme ved augustforlig I. En virkelig effektiv indkomspolitik, en stram indkomspolitik, det er nu engang det primære middel til at forbedre beskæftigelsessituationen. Alt andet er lapperier. Men det er karakteristisk for SF og andre venstrefløjsepartier, at de foretrækker lapperierne og retorikken.

Alice Hedegaard (DR):

I beslutningsforslag nr. B 58 opfordrer forslagsstillerne i nr. 1 regeringen til at få kommunerne til at overholde § 69 i bistandsloven. Retsforbundet kan tilslutte sig denne opfordring. Når det anføres, at der er ventelister på 72.000 børn i hele landet, må man nok tage hensyn til, at mange sikkert er skrevet op i flere daginstitutioner. Men naturligvis er der for mange på ventelisten – det har der vist i øvrigt været i de sidste 20 år eller mere.

Mange kommuner benytter sig af dagplejeordningen, også for at give forældre den valgmulighed, dette giver. Der er stadig mange, der foretrækker dagplejen fremfor institutioner, og det er vel også en billigere løsning for kommunerne og lettere at etablere. Men det er bestemt ønskeligt, at alle, der har et behov for pasning af deres børn, kan få det opfyldt.

I nr. 2 i forslaget opfordres regeringen til forhandling med pædagogernes landsorganisation og Fola for at træffe aftale om personalenormering i daginstitutionerne. Jeg mener, at det må være den enkelte daginstitution og kommunerne, der skal aftale personalenormeringerne. Det er jo trods alt kommunen, der skal lønne pædagogerne.

Forslagets nr. 3 går ud på, at indtægtsgrænsen for friplads på 20.000 kr. bør sættes væsentligt op. Det er umuligt for en enlig at klare betalingen for institutionsplads med en indtægt på 20.000 kr. eller 30.000 kr. Retsforbundet kan derfor støtte, at denne indtægtsgrænse sættes op.

Statens tilskudsprocent til daginstitutioner ønskes forhøjet fra 50 pct. til 75 pct. af kommunens udgifter. Det kan vi ikke støtte. Dette synspunkt har jeg tidligere gjort rede for.

Nr. 5, hvis formål ifølge forslagsstillerne er at gøre brugen af daginstitutioner gratis for alle forældre uanset indtægt, kan vi ikke støtte. Vi mener, der er andre sociale opgaver, der trænger mere til at løses. Da Nationalbanken jo ikke trykker pengesedler til at dele gavmildt ud af fra folketinget, men alle bevillinger desværre skal skaffes den trange vej – nemlig hentes ud af lønningsposerne, for vi kan dele dem ud – mener vi, at disse af befolkningen indbetalte midler bør fordeles med stor omhu og specielt til at hjælpe dér, hvor der er hjælp behov.

Hvad beslutningsforslag nr. B 59 angår, vil retsforbundet ikke modsætte sig, at man udarbejder redegørelser til ligestillingsrådet over, hvor mange kvinder og mænd der er ansat på offentlige arbejdspladser. Vi går ind for ligestilling mellem mænd og kvinder, også på offentlige arbejdspladser, såfremt de uddannelsesmæssigt er i stand til at bestride det arbejde, der er til rådighed.

Til beslutningsforslag nr. B 60 vil jeg sige: Også her går vi ind for ligestilling. At 40 pct. af de midler, der bevilges af kommuner og amter til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, benyttes til at sætte kvinder i arbejde med, lyder som et rimeligt krav. Som forslagsstillerne selv anfører, skyldes den for tiden ulige fordeling af disse midler nok, at man fortrinsvis benytter beskæftigelsespenge til bygge- og anlægssektoren, hvor man ikke ansætter så mange kvinder. Det havde været ønskeligt, om forslagsstillerne var kommet med konkrete forslag til beskæftigelsesarbejder for kvinder, for vi må nok være så realistiske at indrømme, at netop bygge- og anlægssektoren er det mest nærliggende at benytte de til rådighed stillede penge på.

Beslutningsforslag nr. B 61 kan retsforbundet støtte, da vi som før omtalt er imod adgangs begrænsninger, specielt da det er yderst påkrævet at uddanne bl. a. flere jordemødre, som der er en næsten katastrofal mangel på visse steder i landet.

Tyroll (VS):

Jeg skal først sige til forslag nr. B 58, at den præcisering, der er indeholdt i punkt 1, hvorefter »det nødvendige antal pladser på daginstitutioner« i kommunerne skal forstås som det nødvendige antal, er vi selvfølgelig helt med på.

Nu undrer det mig en del, at jeg måtte høre fra arbejdsministeren, at det stadig væk bliver fastholdt, at det må bero på en politisk vurdering i kommunerne, hvad man skal forstå ved »det nødvendige antal pladser på daginstitutionerne«. Der var en udbredt forståelse for – sådan som jeg opfattede det her i sidste uge, da man i socialudvalget fik gravet et papir frem fra behandlingen af bistandsloven – at det faktisk er gældende lov, at det skal være det faktiske behov, der skal dækkes. Det fremgik nemlig af et svar fra den daværende minister, Jacob Sørensen, til

[Tyrol]

Landsforeningen Ungdomsringen, at det var det faktiske behov, der skulle dækkes. Det stod klart i det materiale, som var vedhæftet lovforslaget under behandlingen til forståelse af, hvad der ligger i den pågældende paragraf. Derfor undrede det mig faktisk, at det stadig væk var noget med, at man selvfølgelig skulle kigge på udbygningsplanerne, men at det måtte bero på en politisk vurdering i kommunen, hvad der rent faktisk skulle opfyldes med hensyn til serviceniveau. Af det materiale, der kom frem, fremgår det helt tydeligt, at det er det faktiske behov, og at der således er tale om en brugerbeskyttelse i den formulering, loven har fået. Der er tale om, at man faktisk har krav på at få dækket det behov, der er for daginstitutioner. Jeg vil gerne høre fra arbejdsministeren, om man ikke fra regeringens side har fået fat i dette materiale og har fået vurderet det materiale, der ligger dér.

Beslutningsforslag nr. B 58 konstaterer, at lovgivningen rent faktisk skal opfattes sådan, som det var meningen, når man ser på bemærkningerne til lovforslaget i sin tid og de svar, der er givet undervejs under behandlingen af bistandsloven. Vi er selvfølgelig helt med på at få fastslået dette.

Må jeg sige angående de forhandlinger, der er lagt op til mellem forskellige organisationer og ministeren om, hvad der skulle være den tilstrækkelige personalenormering i daginstitutionerne, at sådan nogle forhandlinger kan selvfølgelig være gavnlige, men vi må jo erkende, at det er ministeren, der i sidste instans fastlægger, hvad der skal være gældende, og hvilke økonomiske støtteordninger osv. der skal være gældende. Derfor havde det nok været rart, om der i højere grad i forslaget havde været nogle præciseringer af, hvad det er, man fra forslagsstillerens side mener er tilstrækkeligt. Det er nævnt et andet sted i forslaget under et andet punkt, at man skal tage med ind i vurderingen den målsætning, der er oppe for øjeblikket, om en integration af børn med særlige vanskeligheder i daginstitutionerne. Som det også var fremme i debatten herom tidligere i denne samling, må det erkendes, at dette indbærer, at der er behov for en væsentlig opnormering. Der ligger i sig selv et behov, og også det skal klargøres. Derfor synes vi sådan set også, der mangler nogle flere forhandlingspartnere i givet fald, hvis disse for-

handlinger skal køres igennem, nemlig dem, der varetager de interesser, som opstår i forbindelse med de særlige vanskeligheder, som integrationen af åndssvageforsorgen i daginstitutionerne vil medføre. Når det drejer sig om det tredje punkt, indtægtsgrænserne for tildeling af fripladser, der omgående skal forbedres, så kunne vi også godt have tænkt os, at der dér lå nogle præciseringer. Vi har hørt noget om, at regeringen går og tumler med nogle planer – som vi ikke har kunnet få noget at vide om – om forbedringer på dette område. F. eks. kunne det have været gavnligt at gå ind i at overveje mulighederne for fripladser for de arbejdsløse lønarbejdere, således at de i hvert fald til en vis grad var kommet ud over de problemer, der har ligget i et samspil mellem problematikken her og så arbejdsanvisningen.

Punkterne 4 og 5, som går ud på, at tilskudsprocenten forøges, således at de udgifter, der kunne opstå her, bliver dækket, kan vi selvfølgelig gå ind for. Jeg undrer mig i den forbindelse over, at arbejdsministeren ikke havde konstateret, at forslagsstillerne har taget de økonomiske overvejelser med for at undgå, at det blev et spørgsmål om en økonomisk prioritering i de enkelte kommuner. Man har altså lagt op til at få dækket disse udgifter.

Det er stort set de bemærkninger, jeg skal gøre til beslutningsforslag nr. B 58. Det er altså et forslag, som vi kan gå ind for.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 59 om ligestilling mellem kvinder og mænd på offentlige arbejdspladser er vi helt med på intentionen om at opnå denne ligestilling og opnå en øget beskæftigelse for kvinder. Jeg må imidlertid sige, at vi måske finder forslaget lidt omstændeligt, for mange af disse oplysninger om, hvordan situationen er i den offentlige sektor, har vi faktisk allerede. Man kunne måske i udarbejdelsen af forslaget være gået mere direkte til formuleringen af nogle målsætninger på området. Men i det store og hele synes vi, at intentionerne i forslaget er udmærkede, og derfor vil vi også støtte dette forslag og medvirke til, at de oplysninger kommer frem.

Om beslutningsforslag nr. B 60, som indebærer en prioritering af anvendelsen af de løntilskudsordninger, der er blevet etableret via en lov om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og

[Tyroll]

amtskommuner, må jeg sige, at det straks er lidt vanskeligere for VS umiddelbart at give tilslutning til dette beslutningsforslag, for det var jo sådan, at vi ikke fra VS' side ønskede at medvirke til, at man gav disse løntilskud til arbejdsgiverne, for at de kunne finde ud af at beskæftige nogle flere arbejdere. Vi har vist andre veje, helt klare alternativer i vores beskæftigelsesplan, som kunne medvirke til, at 100.000 kom i arbejde, og det var mere de veje, vi ville betræde, end at medvirke til disse løntilskudsordninger, der i høj grad favoriserer arbejdsgiverne, som i forvejen har fået meget på sygedagpengeområdet osv. Dette forslag kan vi derfor ikke umiddelbart medvirke til. Vi vil ikke igennem en medvirken hertil tage et medansvar for de løntilskudsordninger, der ligger i den lov, som man tager udgangspunkt i i dette beslutningsforslag. Her må vi altså afholde os fra at medvirke.

Beslutningsforslag nr. B 61 om ophævelse af adgangsbegrænsningen til forskellige uddannelser er et forslag, som VS vil støtte af to årsager. For det første på grund af den opnormering af personalet i sundhedssektoren, der vil blive tale om, og den virkning det kan have med hensyn til at bekæmpe arbejdsløsheden. For det andet ønsker vi at fremme det forebyggende sundhedsarbejde. Men det er nok sådan, at der mangler en hel del ting også i dette forslag for at gøre det mere troværdigt. Vi har jo været vidne til en lang række nedskæringer på sundhedsområdet, og det må helt klart give vanskeligheder med at opnå en beskæftigelse for dem, man måtte få uddannet ved at ophæve adgangsbegrænsningerne. Det er spørgsmålet, om de overhovedet kan få noget arbejde med de nedskæringer, der er gennemført. Vi har set, hvordan der er røget et par hundrede arbejdspladser på rigshospitalet, og at man står over for at ville lukke forskellige hospitaler, Skt. Joseph og et hospital oppe i Nordsjælland. Stillet over for disse betingelser mener vi nok, at forslaget burde have været kombineret med en målsætning om at hindre disse besparelser, hindre disse nedskæringer. Vi mener også, at der i forslaget i højere grad skulle udtrykkes en prioritering, en prioritering af hvad der gives til behandling af sygdomme, og hvad der bruges til forebyggelse af sygdomme. De beløb, der hidtil er givet til området, har i høj grad været benyttet til be-

handling af sygdomme i stedet for at blive brugt til det forebyggende arbejde. F. eks. kunne noget af det forebyggende arbejde være spædbørns- og skolesundhedspleje, hvor vi jo har set, at der bl. a. er skåret ned på tilsynet i daginstitutionerne, således at der faktisk ikke findes noget tilsyn. I det hele taget kunne man søge at opprioritere de opsøgende funktioner.

Vi har også for VS' vedkommende været inde på et forslag om bedriftssundhedstjeneste – ganske vist en arbejderstyret bedriftssundhedstjeneste – hvor man kunne forestille sig en øget beskæftigelse. Vi mener også, at der i forslaget burde have været nogle præciseringer med hensyn til minimumsnormeringer for sundhedsvæsenet i kommunerne, også for at fremme det forebyggende arbejde. Det er altså noget, vi godt kunne tænke os blev indflettet i forslaget.

VS er også betænkelig over for umiddelbart blot at gennemføre en fjernelse af adgangsbegrænsninger. Det er oplagt på jorderområdet, hvor man har en kapacitet på 60, som man uddanner for øjeblikket, mens der søger 700–800 hver gang. Det vil sige, at i løbet af et enkelt år ville vi få uddannet lige så mange, som der i øjeblikket beskæftiges inden for det område.

Når det af forskellige af de borgerlige partier bruges til at påvise, at der er manglende konsekvens i venstrefløjpartierne holdninger til adgangsbegrænsninger og planlægning, så kan jeg selvfølgelig ikke være med, for det, der er tale om, er, at vi i allerhøjeste grad ønsker at gå ind i nogle prioriteringer af, hvordan midlerne skal anvendes, og selvfølgelig i forbindelse med disse prioriteringer ønsker at finde ud af, hvad der er brug for af uddannelse på de forskellige områder. Når vi har vendt os imod de adgangsbegrænsninger, som man har gennemført, så er det, fordi disse adgangsbegrænsninger er knyttet sammen med en prioritering af anvendelsen af ressourcerne her i samfundet, som vi ikke har kunnet acceptere, og har været udtryk for, at man ville presse uddannelser i en anden retning, end vi finder acceptabel, ud fra de betragtninger, vi anlægger med hensyn til, hvordan hele den samfundsmæssige arbejdsdeling skal udvikles, og hvad det er for nogle arbejdsopgaver, samfundet i det hele taget skal fremme. Det er ud fra disse betragtninger, vi vurderer adgangsbegrænsninger, og

[Tyrol]

det er ud fra sådanne mere omfattende samfundsmæssige betragtninger, vi ønsker at diskutere adgangsbegrænsningerne. At der ikke skulle være konsekvens i vore holdninger på venstrefløj, må jeg blankt afvise.

Med disse bemærkninger skal jeg sige til forslagsstillerne, at vi altså kan tilslutte os i hvert fald de tre af forslagene. Vi synes, der er nogle mangler, men det kan der vel rettes op på under behandlingen.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal sige tak for alle ordene, der er sagt. Mange har sagt mange pæne ord om, at intentionerne i forslaget var man sandelig enig i, for vi skulle sandelig have noget ligestilling, men når det så kommer til det mere konkrete, hvad vi skal gøre, så holder den gode vilje op. Herom vil jeg godt sige generelt, inden jeg piller nogle ting ud, at jeg kan forstå, hvis man siger: disse forslag er der det og det og det og det i vejen med, og derfor kan vi ikke gå ind for dem, det synes jeg er helt regulært. Men jeg kan ikke forstå, at man kan stå og sige: vi er skam enige i intentionerne i forslagene, men vi kan bare ikke bruge forslagene til noget – når man rent faktisk ikke kommer med en eneste alternativ mulighed, ikke peger på nogle andre løsninger.

Jeg vil godt sige til fru Grethe Fenger Møller, at jeg er naturligvis glad for, hvad hun sagde, for der var der i hvert fald et mindstemål af god vilje til at se nærmere på forslagene i udvalget.

Derefter vil jeg sige lidt om de enkelte ting, der er blevet sagt.

Arbejdsministeren siger, at der er en ligestilling i gang inden for stat, amter og kommuner. Jeg er ikke i tvivl om, at det er rigtigt, men jeg er uenig med ministeren i, at der er gjort nok. Det kan vi jo næsten ikke få gjort op, før vi får lavet en undersøgelse på den ene eller den anden måde.

Flere af dem, der har kritiseret forslagene, har sagt, at vi er kommet med forslag, som egentlig er lidt løse i fugerne. Ja men det er klart, det må blive løst, for vi står jo ikke med den evige sandhed og kan anvise den eneste måde, problemerne kan løses på. Vi har netop lagt det op på den måde, vi har – det gælder alle forslagene – for at der kan

snakkes om det, så vi kan finde frem til nogle muligheder.

Jeg er naturligvis glad for den støtte, der trods alt lå fra arbejdsministerens side til, at det arbejde omkring ligestillingsrådet og ligestilling inden for stat, amter og kommuner er noget, man helt sikkert vil arbejde videre med. Sådan forstod jeg det.

Arbejdsministeren og flere af ordførerne kritiserede vores forslag om ophævelse af adgangsbegrænsninger for sundhedsuddannelserne. Efterhånden som vi er dykket ned i det, kan jeg godt se, at det, det drejer sig om, er at få en udvidelse af kapaciteten. Det kan jeg udmærket se. Men jeg synes også, det var væsentligt at få præciseret, at i en arbejdsløshedssituation som den, der foreligger, kan vi ikke køre videre med adgangsbegrænsning, som vi gør, netop på de steder. Jeg synes, det var lidt for billigt at komme om ved det ved at spørge, hvorfor vi ikke har taget fysioterapeuter og andre grupper med. Jeg synes, det er en lidt dårlig måde at afvise det på.

Jeg skal også med det samme sige, at jeg kan godt se problemet med hensyn til jordemødrene. Her er virkelig sket en udvidelse. Jeg har modtaget et brev fra jordemoderforeningen, hvor de gør mig opmærksom på forskellige ting, og jeg skal indrømme, at jeg burde nok have kontaktet dem. Det har jeg ikke gjort, men nu har jeg fået et brev, og det agter jeg selvfølgelig at få lagt frem i udvalget, så vi kan kigge på det. Det viser sig, at der er nogle problemer med praktikpladser, så vidt jeg har forstået det. Det er der også andre her der har været inde på. Det synes jeg også er vigtigt.

Selv om så mange har haft mange knubbede ord at sige netop om det forslag om sundhedssektoren, så synes jeg nok, det er vigtigt at fastholde, at vi har været enige om intentionerne også med hensyn til det forslag, for vi kan ikke blive ved at leve med, at der skal være enormt lange ventelister på vore hospitaler. Vi har kunnet læse i pressen, hvordan man på den ene og den anden måde forsøger at få lavet det sådan, at de mennesker, der ikke har ventet mere end 3 måneder, egentlig ikke skal figurere på en venteliste, og sådan nogle ting. Det synes jeg slet ikke vi kan være bekendt.

Med hensyn til bedriftssundhedstjeneste og arbejdsmedicinske klinikker og forebyggende arbejde og ældreomsorg og alle de

[Lilli Gyldenkilde]

ting, vi taler så smukt om herinde, så synes jeg, det er piskende nødvendigt, at der bliver uddannet nogle flere til at tage sig af de job. Det tror jeg heller ikke vi er uenige om.

Jeg er glad for, at vi har fremsat forslaget. Selv om det måske ikke kan blive vedtaget, som det ligger, så er det mit store håb, at vi kan arbejde videre med det og finde frem til nogle ting, som kan afhjælpe disse problemer, og som kan give uddannelse til nogle unge mennesker, som har krav på at få en uddannelse.

Flere har været inde på, at det kan ikke nytte noget, at vi uddanner til arbejdsløshed. Jeg er fuldstændig enig i, at vi ikke skal udanne til arbejdsløshed, men jeg vil da også have lov til at sige, at jeg finder det væsentlig nemmere at gå arbejdsløs med en høj uddannelse end at gå arbejdsløs med 7 års skoleuddannelse. Jeg har en fornemmelse af, at man bedre ved, hvad man skal stille op med sig selv, når man har en ordentlig uddannelse, end hvis man kun har 7 års skolegang og derefter er kommet ud på en fabrik. Det ved jeg selv noget om, og sådan tror jeg det er. Jeg synes i al fald ikke, det er et argument, man kan bruge.

Man har været inde på, at vi ikke sådan uden videre kunne sige, at der skal afsættes 40 pct. til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger for kvinder ude i amter og kommuner. Vi har sandelig også gjort os mange overvejelser om, hvordan vi skulle formulere dette. Intentionen er, at nogle af de penge, der bliver bevilget til disse ting, skal bruges til kvinder. Det mener vi virkelig at de skal. Vi har så snakket noget frem og tilbage om, hvordan det skulle sikres. Jeg havde allerhelst set, at der simpelt hen stod halvdelen til hver, men dér er jeg måske lidt barsk, det skal indrømmes. Vi nåede altså frem til de 40 pct. Jeg vil indrømme, som også fru Grethe Fenger Møller har været inde på, at det er da problematisk, om man i Skagen og i København og i de forskellige amter og kommuner lige netop har forhold, så det passer med de 40 pct. Der kan godt opstå nogle problemer med det, men jeg synes bare ikke, det bør forhindre os i at gennemføre det. Jeg synes ikke, forhindringen er så enorm, at forsøget ikke bør gøres alligevel. Om ikke andet så for at gøre kommuner og amter opmærksomme på, at vi har arbejdet med problemet herinde, så de ikke føler, at de står alene med

det hele derude. Vi foreslår det ikke mindst for at gøre de kommuner opmærksomme på, at her er altså et problem, som de må arbejde videre med. Vi har jo set, at i nogle kommuner går det udmærket med at få sat nogle ting i gang også for kvinder. Men vi har også set, at i andre kommuner kører det meget traditionelt på bygge- og anlægsarbejder, og derfor kommer der reelt ingen piger i arbejde.

Der har i den forbindelse været efterlyst noget i bemærkningerne om, hvad man skal sætte de piger til, som man vil have i gang ude i amterne og kommunerne. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at i et blad, vi har fået for nylig fra danske kommuner, hvor bl.a. arbejdsministeren havde en artikel i, var der en masse gode ideer til, hvordan man kunne sætte ting i gang, hvoraf mange principielt var bedst egnet for piger. Det vil jeg godt anbefale at vi tager med, når vi engang skal udvalgsbehandle dette spørgsmål, for der var virkelig mange gode forslag.

Jeg ligger også selv inde med nogle forslag, og dem vil jeg komme frem med i udvalget. Nej, det kan jeg næsten ikke være bekendt at nøjes med at sige; jeg bliver nødt til at sige, hvad det er jeg mener. Jeg mener, at genbrugstanken i al fald er noget, som piger kan arbejde med ude i kommuner og amter. Jeg mener også, at stat, amter og kommuner kunne hjælpe med til at få nogle produktionskollektiver op at stå, f. eks. ved at sætte penge i nogle steder, hvor disse produktionskollektiver kunne være. Der kunne være tale om lystøbning, der kunne være tale om mange, mange ting, man kan lave sådan nogle steder. Det er i hvert fald sådan nogle ting, vi må have i gang, for det private erhvervsliv har jo vist, at det ikke magter opgaven.

Nogle ordførere har været inde på, at kvindernes antal på arbejdsmarkedet er steget; bl. a. kristeligt folkepartis ordfører kom ind på det. Til det vil jeg sige: ja men det er da klart. Hvis en mand har gået arbejdsløs i længere tid på en arbejdsløshedsunderstøttelse, der for visse grupper svarer til 60 pct. af arbejdsindtægten, så er det jo piskende nødvendigt, at konen eller samleversken melder sig på arbejdsmarkedet. Det er noget, man aldrig hører. Man hører altid bare: kvinderne har meldt sig i stort tal på arbejdsmarkedet, derfor vil vi opnå ligestilling. Det passer jo

[Lilli Gyldenkilde]

ikke. Det er af bitter nød, de er kommet derud. Jeg synes slet ikke, det på nogen som helst måde forklarer arbejdsløshedstallene, for de kan reelt ikke bortforklares.

Hr. Bertel Haarder talte i forbindelse med daginstitutionsproblematikken om åndsfrihed og frit valg. Nu er vi jo mange uden for dette hus, som aldrig har haft noget frit valg; det har bare været om at komme ud på arbejdsmarkedet og så færdig. Det er altså nødvendigt, at vi har et sted at få passet vores børn. Jeg synes ikke, vi skal tale om åndsfrihed i den forbindelse, for jeg synes egentlig ikke, det har noget med åndsfrihed at gøre. Jeg synes, det skulle være sådan i Danmark i 1978, at enhver, som ønskede sit barn passet i en daginstitution, havde mulighed for det. Før er det faktiske behov nemlig ikke opfyldt. Der er en lang, lang vej endnu.

Centrum-demokraternes ordfører sagde, at han hældte til arbejdsministerens anskuelser. Jeg forstod ikke rigtig, hvad det var for anskuelser, for jeg følte, at arbejdsministeren egentlig var meget venligt stemt over for disse forslag, men det følte jeg egentlig ikke at hr. Melchior var i sin videre gennemgang af dem.

Hr. Melchior efterlyste nogle præcise tal. Vi har nævnt tallet 72.000 børn på ventelister, og vi har i bemærkningerne skrevet: ifølge en opgørelse BUPL har lavet. Man kræver mig til regnskab for, om disse tal er rigtige. Det er klart, at det kan jeg ikke stå og sige at de er, for jeg har jo ikke gennemregnet dem sammen med BUPL. Hr. Melchior siger samtidig: man indkalkulerer jo børn, inden de er født endnu. Jeg tror, det er rigtigt, men jeg synes egentlig, det er et ganske glimrende udtryk for, hvor svært det er at få børn i daginstitution. Alene det skulle være nok til, at vi i hvert fald kom i gang med denne problematik. Jeg kender selv til det at have mine børn indskrevet på daginstitution, inden de var født. Det er endda ved at være 16 år siden, jeg først fik nogen indskrevet, så der er altså ikke sket de store forbedringer, som man har talt om.

Jeg skal sige tak til Danmarks kommunistiske parti. Jeg synes, det var en ret ubetinget støtte, vi fik til forslagene, og det er jeg meget glad for.

Jeg skal også sige tak til det radikale venstre, som jeg også følte på mange måder var enig med os. Jeg har en fornemmelse af, at

også dér er der mulighed for, at vi kan gå videre med disse forslag og få noget ud af dem.

Når vi ikke har taget noget med om de handicappede børn, så er det ikke, fordi vi ikke ønsker at gøre noget for de handicappede børn. Naturligvis er det noget, vi kan tage med, når vi nu skal udvalgsbehandle forslagene.

Kristeligt folkepartis ordfører var inde på, at vi nu skulle til at kønsdiskriminere mænd. Det kan der overhovedet ikke være tale om, og jeg kan ikke forstå, at man kan sige sådan noget. Hvis vi f. eks. får afsat de 40 pct. af beskæftigelsesmidlerne ude i amter og kommuner til kvinder, så tror jeg ikke, det vil gå sådan, at der bliver nogle mænd, som så ikke får noget, for mit indtryk er, at man leder med lys og lygte ude i amter og kommuner efter gode ideer til ting, man kan få sat i gang. Jeg ved da, at min egen kommune, Horsens, ikke har været karrig med at sætte midler af, og jeg er da nogenlunde overbevist om, at hvis der kom et krav om, at de 40 pct. skulle afsættes til kvinder, så ville det ikke komme til at gå ud over én eneste mand. Det tror jeg bestemt ikke.

Jeg skal også takke VS for deres næsten ubetingede støtte til forslagene, og jeg skal også takke for, at der blev sagt, at det var nogle væsentlige ting, vi har taget op; det mener vi altså også at det er.

Efter det, der er blevet sagt herinde om forslagernes enkelte dele og først og fremmest om intentionerne i forslagene, mener vi, at der er rimeligt grundlag for, at vi kan arbejde videre med dem. Det er ikke sikkert, de kommer til at se sådan ud, som jeg har lagt dem frem, når de er færdige, men jeg håber, at vi i hvert fald får noget ud af det, da vi mener, det er et af de væsentligste problemer, vi står med.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg har kun enkelte bemærkninger til ordførerne her i anden runde. For det første vil jeg gerne lige præcisere mine udtalelser om antallet af jordemødre. Det var en total landsbetragtning, jeg gjorde gældende. Det er givet, at der ikke er en særlig hensigtsmæssig geografisk fordeling, således at der stadig findes områder i landet, hvor der er mangel på jordemødre. Den modifikation synes jeg

[Arbejdsministeren]

lige jeg ville tage med i relation til det, jeg sagde i mit første indlæg.

Jeg forstod ikke hr. Jørgen Jensens angreb, eller hvad man skal kalde det, på mig for en udtalelse, som jeg skulle være fremkommet med. Jeg skulle have sagt – så vidt jeg kunne opfatte det – at den store præmie, som vi her i landet betaler mennesker for at stå til rådighed for arbejdsmarkedet, i som nuværende beskæftigelsessituation har ført til en betydelig tilgang til vore arbejdsløshedskasser, ikke mindst for kvindernes vedkommende. Jeg forstod på hr. Jørgen Jensen, at han opfattede det enten som en fejlagtig udtalelse eller som en reaktionær udtalelse. Det er hverken en fejlagtig eller en reaktionær udtalelse, hr. Jørgen Jensen, det er en udtalelse om de faktiske forhold. Sådan er det simpelt hen, og jeg tror ikke, hr. Jørgen Jensen kan være uenig med mig i det spørgsmål.

Til hr. Tyroll skal jeg kun sige, at selvfølgelig påhviler det efter bistandsloven kommunerne at opfylde det faktiske behov for daginstitutionspladser, men dækningsgraden må i høj grad afhænge af en lokal vurdering af behovet, herunder også en politisk vurdering. Jeg tror, hr. Tyroll vil medgive mig, at disse ting kan ikke gøres teknisk – jeg havde nær sagt teknokratisk – op; der er i høj grad også tale om politiske vurderinger og holdninger. Vort samfund er jo sådan indrettet, at der er mulighed for ved de kommunale valg at vælge mennesker ind i de kommunale organer, som har den holdning, som hr. Tyroll og jeg har, nemlig at der skal være det tilstrækkelige antal pladser i vore daginstitutioner ude i kommunerne. Regeringen vil fortsætte med at lægge et rimeligt pres på kommunerne i denne forbindelse, men vi er bange for at fjerne ansvaret fra kommunerne.

Jeg skal til fru Lilli Gyldenkilde kun sige, at jeg synes, der var mange fornuftige og sympatiske tanker i det, fru Lilli Gyldenkilde sagde, men jeg vil gerne advare lidt mod den tendens, der kan være i vore diskussioner omkring kvindearbejdsløsheden, til at sige: nu skal vi først og fremmest udbygge de typiske kvindefag, de typiske kvindebeskæftigelser, af hensyn til kvinderne. Der er noget farligt i at få et for stift arbejdsmarked, der kan være noget pædagogisk uheldigt i det, der kan være noget miljømæssigt uheldigt i det, der kan være noget lønmæssigt deklasserende i det, hvis vi får udbygning af nogle

arbejdspladser, som traditionelt har været kvindearbejdspladser, med flere kvinder, sådan at det bliver meget enkønnede arbejdspladser. Det er en af grundene til, at vi er betænkelige ved forslaget om at indføre en procentvis kvota for tildeling af beskæftigelsesmidler til rene kvindeprojekter. Vi har henstillet til de lokale myndigheder at sætte ting og sager i gang, der kan inspirere og engagere kvinderne, men vi ønsker så sandelig ikke, at det skal være rene kvindeprojekter, men netop, som fru Lilli Gyldenkilde selv var inde på, f. eks. genbrugstanker og andre ting, hvor både mænd og kvinder kan finde fornuftig beskæftigelse.

Når jeg nævnte fysioterapeuter og ergoterapeuter, så var det ikke i en sur afvisning, som fru Lilli Gyldenkilde var inde på, så var det kun, fordi jeg mener, det er en åbenbar mangel ud fra forslagsstillernes egen tankegang, at man ikke har taget fysio- og ergoterapeutområdet med.

Må jeg til hr. Bertel Haarder sige, at jeg er aldrig blevet mere overrasket over et indlæg her i folketings salen, end jeg blev over det indlæg, som hr. Bertel Haarder holdt, hvor han ikke alene som sin egen opfattelse, men som partiet venstres opfattelse tilkendegav, at det nærmest var en lykke, at fødselstallet er dalende i det danske samfund. Jo færre børn, jo bedre – efter venstres opfattelse. Man må sige, at hr. Bertel Haarders venstre minder meget lidt om Grundtvigs venstre. Hr. Bertel Haarders opfattelse svarer ikke til venstres opfattelse på det familiemæssige område tidligere. Jeg ved ikke, om hr. Bertel Haarder, som jo er en kender af Grundtvigs forfatter-skab, kender sangen »Velkommen igen, Guds engle små«, hvor Grundtvig skriver om børnenes placering i samfundet. Han skriver:

»... vi puslinger har i hver en vrå, som blomster gro i engle!«

Jeg tror ikke, Grundtvig så det som et skræmmebillede for et liberalt samfund, men tværtimod som noget meget positivt. Når han tilføjer i den samme sang: »... er kruset af ler og kagen tør, deri sig engle finde.«, så ligger der også heri fra Grundtvigs side en erkendelse af, at det måske kan være rigtigt samfundsmæssigt at bringe ofre for at sikre, at vi kan have børn, og at børn kan trives i vores familier og i vores samfund. Jeg ser det – stik modsat venstre – som et skræmmebillede for udviklingen i samfundet, hvis vi får en

[Arbejdsministeren]

fortsat udvikling med et dalende fødselstal. Derfor vil jeg fastholde den bedømmelse, som jeg kom med i mit første indlæg. Jeg tror, at selv om jeg ikke har partiet venstre med mig i denne grundholdning, har jeg i hvert fald venstres vælgere og det store flertal i befolkningen bag mig.

Formanden:

Jeg henstiller, at man stærkest muligt koncentrerer sig om de forslag, der er til behandling.

Bertel Haarder (V):

Arbejdsministeren udtrykte stor bekymring over, at børnetallet falder, og dertil sagde jeg: spar bekymringen. Det var da meget værre, hvis det blev ved med at stige. Jeg kunne ikke drømme om at sige, at det er godt, at børnetallet falder. Jeg siger blot som liberal: spar alle disse socialdemokratiske bekymringer for, hvad der måske kan blive et problem, og hvad vi måske skal nedsætte nye kommissioner og udvalg til at finde ud af, sådan som vistnok socialforskningsinstituttets direktør havde tænkt sig. Altså, spar disse bekymringer og lad folk selv finde ud af, hvor mange børn . . .

Formanden:

Jeg henstiller, at man siger mindst muligt om det, der ligger uden for forslagene.

Bertel Haarder (V):

Undskyld. Arbejdsministeren brugte megen tid på dette spørgsmål.

Formanden:

Ja, det gjorde den nuværende taler også i første omgang, men nu må det være slut.

Bertel Haarder (V):

Min indstilling er kort sagt den, at vi ikke skal beklage, at folketallet ikke længere stiger. Så er det vist sagt sådan, som det skulle siges.

Melchior (CD):

Jeg håber, formanden vil tillade, jeg siger en enkelt sætning . . .

Formanden:

Ja, kun en enkelt. (*Munterhed*). Det er alvor.

Melchior (CD):

Jeg har altid taget formanden endda meget alvorligt.

Men jeg vil gerne, eftersom formanden jo ikke har hørt den debat, der har været, men kommer ind midt i en debat

Formanden:

Det er bemærkninger, jeg helst ikke så udtalt.

Melchior (CD):

Ja vel, det tager jeg til efterretning.

Formanden:

Jeg har hørt debatten.

Melchior (CD):

Det tager jeg til efterretning.

Jeg vil gerne knytte den bemærkning til det, hr. Bertel Haarder nu sagde sidst, at jeg tror, han husker sine egne ord forkert, for han gik så langt som til at sige, at vi skulle blive et eksempel for andre nationer med hensyn til at holde fødselstallet nede. Derfor tror jeg, at når hr. Bertel Haarder får lejlighed til at læse, hvad han sagde, må han erkende, at han ikke nøjedes med at sige, at vi skulle være glade for, at det ikke stiger.

Derudover har jeg kun nogle få bemærkninger, og det er især til ordføreren for forslagsstillerne. Hun talte om, at det ikke var så godt for børn at få 7 års skolegang og så skulle ud at bestille noget, ud i lære. Det er jeg helt enig med forslagsstilleren i. Jeg blev selv taget ud efter 7 års skolegang, eller det var måske 8 – det er ligegyldigt, jeg var 14 år gammel – og blev puttet i lære, jeg er nemlig ud af en børneflokk på 6, og der var ikke råd til at lade mere end den ældste studere, i hvert fald ikke i første omgang. Jeg har aldrig anfægtet værdien af en god uddannelse, af megen uddannelse, af alsidig uddannelse, af frihed til at vælge uddannelse og af retten til at satse om i uddannelse, men derfra og til at sige, at der ikke skal være nogen planlægning på uddannelsesområdet, er et langt skridt; det er da noget helt andet.

Forslagsstilleren kunne ikke forstå, hvad det var, jeg havde delt ministerens anskuelse

[Melchior]

om. Jo, det var netop fødselstallet; det var det, jeg talte om i starten. Men nu erklærer ordføreren for forslagsstillerne sig meget tilfreds med ministerens stillingtagen til hendes fire forslag. Det forbavser mig, for var ministeren ikke netop den, der mest af alle sovse- de forslagene til i en masse sympati, men da det kom til stykket, ikke havde noget at have den i – han ville da i hvert fald ikke støtte nogen af forslagene? Hvis det kan få forslagsstillerens ordfører til at være glad for ministerens reaktion, stiller hun meget beskeden krav med hensyn til, hvad hun egentlig ønsker at opnå med sine forslag.

Så er der spørgsmålet om tallet 72.000 børn, der er anmeldt. Dertil siger fru Lilli Gyldenkilde, at hun naturligvis ikke har gennemregnet den betragtning. Jeg må nu have lov at sige, at vi vel normalt må kunne stille det krav til hinanden, at når vi anfører et tal som argument for vore forslag, må vi vide en smule om, hvad det tal indeholder. Jeg er forbavset over, at forslagsstillerne ikke er udrustet med så megen skepsis, at de, når de hører tallet 72.000, siger: Gud ved, hvordan man egentlig er kommet frem til det? Hvis man sådan kan slynge om sig med et hvilket som helst tal uden at redegøre for, hvad det indeholder, og benytter et sådant tilfældigt tal som bevisførelse for sine forslag, synes jeg ærlig talt, materialet er for ringe.

Jeg har ikke kritiseret, at forældre anmelder deres børn til vuggestue, inden børnene er født, jeg har bare sagt om det rent statistiske, at hvis man regner de anmeldelser med i tallet, må man også regne dem fra, som vil være udgået af børneinstitutionerne, inden de endnu ikke fødte børn kommer ind i dem. Det er kun den renfærdighed i omgangen med tal, jeg har efterlyst, jeg har ikke udtalt nogen som helst kritik af nogle forældres optræden.

Jørgen Jensen (DKP):

I diskussionen om beslutningsforslag nr. B 60 om beskæftigelsesforanstaltninger for kvinder må jeg beklage, at arbejdsministeren ikke ligesom hr. Bertel Haarder tog ved lære af det, der blev sagt heroppe, og ændrede sine udtalelser. Jeg er fortsat af den opfattelse, at vi ikke kan være bekendt at komme med udtalelser, som ligesom undervurderer den kendsgerning, at vi har 200.000 arbejds-

løse. Det er min opfattelse, at flere udtalelser fra regeringen egentlig ligger på linje – derfor mine bemærkninger om det reaktionære – med det, fremskridtspartiet siger.

Man taler f. eks. om, at der er flere i beskæftigelse end tidligere og indbefatter heri også kvinderne. Det er imidlertid kun rigtigt, hvis man undlader at tage den diskussion i betragtning, vi havde i begyndelsen af 1970'erne, hvor alle var enige om, at uddannelsesmønstrene, talen om større ligestilling, ville medføre en kraftig tilgang af kvinder på arbejdsmarkedet. Hvis man tager det i betragtning, skulle der have været endnu flere på arbejdsmarkedet.

Dernæst er der bemærkningen om, at det skulle være den store præmiering, der gjorde, at kvinder kom ud på arbejdsmarkedet. Den er også forkert. Det er en kendsgerning, at man skal være i arbejde, inden man kan blive understøttelsesberettiget. Der er altså tale om mennesker, som ønskede, og som har været i arbejde. Derfor er det forkert.

Jeg tror heller ikke, forslagsstilleren har ret, når hun siger, at når manden eller samleveren bliver arbejdsløs, bliver kvinden tvunget ud på arbejdsmarkedet. Kendsgerningerne er, at der ikke er arbejde til hele den gruppe kvinder, som egentlig burde være på det danske arbejdsmarked, ikke alene, fordi de har økonomisk behov for det, men også fordi det er et spørgsmål om ligestilling. Derfor tror jeg, vi skal være forsigtige med udtalelser, som kan misbruges af de reaktionære i samfundet. Derfor mine bemærkninger til arbejdsministeren.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal bare lige svare på nogle ting, der er blevet sagt. Arbejdsministeren var inde på, at disse 40 pct. ikke skulle bruges til typiske kvindefag. Det er jeg naturligvis enig i, og det fremgår også deraf, at vi fræmsætter disse forslag om sundhedsuddannelser, som vi ved er traditionelle kvindefag. Men samtidig kommer vi med et forslag om, at det nu er på tide, at vi begynder at arbejde for en ligestilling. Jeg ved, det kan se selvmodsigende ud, men det er det ikke. Det er at angribe dette problem fra to sider, og det mener vi er rigtigt at gøre.

Hvad angår genbrugstanken, som både arbejdsministeren og jeg var inde på, er det

[Lilli Gyldenkilde]

naturligvis heller ikke hensigten, at det alene skal være kvinder, der ansættes til disse ting, men jeg nævnte det som noget, hvor kvinderne kunne være med, i modsætning måske til bygge- og anlægsvirksomhed, hvor de ikke kan være med. Det var sådan, jeg mente det.

I den diskussion, mændene, altså venstres og centrum-demokraternes ordførere, nu har kastet sig ud i om fødselstal m. v., kan jeg ikke nære mig for at sige, at det er typisk at fordybe sig på den måde i en lille detalje i et problem og ellers lade de store principper ligge. Det er jeg egentlig lidt ked af, for i hvert fald hr. Melchior plejer jo ikke at være bange for at komme med store og dybsindige ord, og det havde jeg egentlig ventet man fik i dag i en principiel debat som den, jeg mener der er rejst med det her.

Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt jeg kan forsvare de tal, BUPL er kommet frem med, kan jeg naturligvis gøre det ud fra den indstilling, at jeg nok har en sund skepsis til mennesker, men ikke lever på mistænksomhed. Derfor må jeg spørge: hvorfor i alverden skulle disse tal ikke være rigtige?

Jeg er ikke medlem af BUPL og kan derfor ikke sætte mig ned og undersøge dem selv, men jeg gad i øvrigt også vide, hvor mange der selv sætter sig ned og undersøger de tal, de slynger om sig med herinde, når de vil bruge dem i en eller anden sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Når hr. Melchior hørte, at jeg sagde, man ikke skulle bekymre sig over, at børnetallet faldt, men tværtimod glæde sig over det, er det, fordi jeg mener, at medmindre børnetallet falder en smule, vil folketallet blive ved med at stige i over 100 år; det var baggrunden for det. Det er sontringen mellem folketallet og børnetallet, som var årsag til, at hr. Melchior synes, jeg rettede mig selv i anden omgang.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af det af regeringen af 8. juni 1964 nedsatte kontroludvalg vedrørende politiets efterretningstjeneste. (Wambergudvalget) [af Erhard Jakobsen (CD) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 55. Fremsat 28/1 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Erling Jensen):

Som bekendt blev kontroludvalget, det såkaldte Wambergudvalg, nedsat i 1964 efter en forudgående endog meget grundig debat her i folketinget. Kontroludvalgets kommissorium kan læses i Folketingstidende, tillæg B 1963-64, sp. 832-33. Dets hovedopgaver er dels at føre tilsyn med politiets efterretningstjenestes registrering og videregivelse af oplysninger, dels at holde sig underrettet om de til enhver tid fulgte retningslinjer for registrering.

Også efter oprettelsen af Wambergudvalget har der her i folketinget været en række debatter vedrørende kontrollen med efterretningstjenesterne. Det har været et gennemgående træk i disse drøftelser, at der er konstateret bred politisk tilslutning til nødvendigheden af at have statslige danske efterretningstjenester og til, at der udøves en tilstrækkelig kontrol med tjenesternes overholdelse af gældende forskrifter for arbejdet. Som et vigtigt led i kontrolforanstaltningerne er gang på gang fremhævet Wambergudvalgets arbejde.

Jeg vil gerne for mit eget vedkommende give udtryk for den opfattelse, at dette udvalgs arbejde har udgjort og stadig udgør en meget væsentlig garanti for, at de omtalte arbejdsopgaver varetages inden for de opstil-